

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z poczta kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercya w półkolumnie drukiem garmont, 7 centów od wiersza — Reklamacje są wolne od opłaty pocztowej.

Cześć urzędowa.

(Ofiary dobroczynne.)

Do c. k. urzędu powiatowego w *Bohorodczanach* wpłynęło na wsparcie pogorzalców *Kołomyi* 50 c.

C. k. urząd powiatowy w *Zaleszczykach* zebrał na wsparcie pogorzalców *Radomyśla* 6 złr. 55 c.

W c. k. urzędzie powiatowym w *Janowie* złożono na wsparcie pogorzalców *Niemirowa* 4 złr. 8 c.

Na wsparcie pogorzalców w *Schumtau* wpłynęło do c. k. urzędu powiatowego w *Szczercu* 6 złr. w. a.

Do c. k. władzy obwodowej w *Zaleszczykach* wpłynęło na wsparcie pogorzalców *Buczacza* 6 złr. 50 c., i od Jego Excel. c. k. radcy tajnego Agenora hr. *Gołuchowskiego* 20 złr., na wsparcie pogorzalców *Zborowa* 4 złr., *Chorostkowa* 4 złr. 50 c.

Wszystkie te ofiary zostały niezwłocznie odesłane na miejsce przeznaczenia.

Na rzecz gr. kat. seminarium nauczycielskiego we Lwowie zapewniły wymienione poniżej gminy powiatu Kopyczyńskiego następujące kwoty; a mianowicie:

Gmina *Niżborg nowy* 10 złr. w 5 ratach rocznych po 2 złr.; gmina *Zabińce* 5 złr. w 5 ratach rocznych po 1 złr.; chrześcijańska gmina *Chorostków* 25 złr. w 5 ratach rocznych po 5 złr.; izraelska gmina *Chorostków* 30 złr. w 6 ratach rocznych po 5 złr., i izraelska gmina *Kopyczyńce* 50 złr. w 10 ratach rocznych po 5 złr. w. a.

Okazaną temi ofiarami dążność ku poparciu oświaty ludu wiejskiego podaje się z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, 25. października 1865.

Pan *Ludwik Zieliński*, dziedzic dóbr *Lubycza królewska*, ofiarował 50 egzemplarzy elementarnej polskiej książki do czytania, do rozdania między dzieci uczęszczające do szkoły w *Uhnowie*, *Zółkwi*, *Sokalu*, *Bełzie* i *Cieszanowie*.

Namiestnictwo zarządzając stosownie do woli dawcy rozdzielanie ofiarowanych książek, poczytuje sobie za miły obowiązek okazaną tym darem gorliwość o podniesienie oświaty ludu podać z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. galicyjskiego Namiestnictwa.

Lwów, 27. października 1865.

Obwieszczenie.

Według uwiadomienia otrzymanego od c. k. austriackiego generalnego konsulatu w Królestwie Polskiem, zaraza na bydło panuje tam w 25 miejscowościach gubernii *Augustowskiej*, *Płockiej*, *Lubelskiej* i *Warszawskiej*.

Karbunkat panuje w gubernii *Płockiej*, *Warszawskiej* i *Radomskiej*, a mianowicie w 2 pierwszych w 6 miejscowościach, w powiecie *Sieradzkim* 3 osoby umarły na czarną krostę.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, 31. października 1865.

Członkowie gr. kat. gminy w *Rychcicach*, w powiecie *Drohobyckim*, celem zaprowadzenia u siebie osobnej szkoły trywialnej zobowiązali się po wieczne czasy: istniejący budynek szkolny utrzymywać zawsze w dobrym stanie, zaopatrzyć tenże w sprzęty i rekwizyta szkolne, pełnić posługę przy szkole, na opał szkoły i pomieszkania nauczyciela dawać 7 n. a. sagów drzewa na rok.

Na utrzymanie każdego z nich nauczyciela trywialnego, który oraz ma pełnić służbę diaka w gminie *Rychcice*, zobowiązali się członkowie tej gminy przeciążać rocznie 110 złr. w gotowości z dodatkiem 12 mierzyc twardego zboża w ziarnie, prócz dochodów niestałych do służby diaka przywiązanych, a wynoszących w przecięciu 40 złr., i zobowiązali się oddać mu w używanie ogród rozległości pół morga, tenże ogrodzić i bezpłatnie uprawiać.

Gmina *Nikołajów*, w obwodzie *Złoczowskim*, celem zaprowadzenia u siebie uregulowanej nauki szkolnej, zobowiązała się po wieczne czasy istniejący budynek szkolny utrzymywać zawsze w dobrym stanie, posprawić sprzęty szkolne, starać się o utrzymanie szkoły w ochędostwie, na opał szkoły dawać 30 fur drzewa na rok, a na pomniejsze potrzeby szkolne rocznie 6 złr. w. a., na zakupno premii rocznie 4 złr. w. a., i nareszcie każdoczesnemu nauczycielowi płacić rocznie 140 złr. w. a.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o poparcie oświaty ludu wiejskiego podaje się z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, 28. października 1865.

Cześć nieurzędowa.

Lwów, 7. listopada.

Czytamy w *Const. Oest. Ztg.* pod dniem 5. b. m.: „W ostatnich dniach zajmowała się prasa tutejsza znowu bardzo wiele osobistościami. Uwagę swoją w tym względzie zwracała ona głównie na posady Namiestników w Galicyi i w Czechach, na które wymieniano też z całą pewnością osoby, które miały już być mianowane tak na jedną jak i na drugą z tych wysokich posad. Staraliśmy się zasięgnąć bliższych wiadomości w tym względzie i możemy dziś zapewnić, że w sferze kompetentnej niemyśla wcale o tem, by terazniejszego Namiestnika w Galicyi Fml. barona *Pamgartena* zastąpić kim innym. Co się tyczy Pragi, tedy podług wiadomości, jakie otrzymaliśmy, nie postanowiono jeszcze nie ani względem terminu ani też sposobu, obsadzenia nanowo tej posady.

Nakoniec wypada nam wspomnieć o jednym jeszcze doniesieniu, które jak się nam wydaje podano nie bez przymieszanania pewnej niewiści czytającej publiczności. Tyczy się ono barona *Helferta*, o którym utrzymywano, że został w miejsce barona *Czoerniga* mianowany prezydentem statystycznej komisji centralnej. O ile nam wiadomo, jest nietylko podane przez kilka dzienników jako fakt powołanie barona *Helferta* bajką, ale także i posada opróżniona przez ustąpienie barona *Czoerniga* nie ma być już wcale obsadzona.

O unię trójjedynego Królestwa z *Węgrami* i o postępowaniu stronnictwa narodowego wobec tej kwestyi przynosi *Gazeta zagrabaska* następujące rozumowanie: „Mówiono tyle o wspaniałości i liberalizmie *Węgrów*, — a teraz gdy rzeczy powinny już dojrzewać, widzimy naszych „towarzyszów konstytucyjnych“ występujących z żądaniem, które o wiele przekracza granice możliwości, i przeto nawet najspokojniejszych obywateli tutejszych napełniają uzasadnioną obawą i słuszną niechęcią. Jeżeli węgierska kancelarya nadworna żąda, ażebyśmy zrzekli się naszych praw, zaparli się najnowszej historii i porzucili nasze krew i mieczem zdobyte stanowisko, tedy jestto żądanie, którego bez zarumienienia się nie może przyjąć żaden patriota w tych krajach. Z osnowy manifestu wrześnieowego niemożemy w żaden sposób wyrozumować tego, by w jakikolwiek sposób wolno było *Węgom* wynosić się nad inne ludy i żądać tylko tego dla siebie, co dla nich jest dogodnym. Jeżeli kolej ma być istotnie wolną — o czem bynajmniej niewątpimy, gdyż *Monarcha* to wyrzekł — niewydałoby się to jeszcze tak bardzo dziwnem, że ktoś stawia przesadno i samolubne żądania, ale nam też przysłuży równo wolność do odparcia ich z całą stanowczością. Zresztą sądzimy, że postępowanie naszych sąsiadów za *Drawą* podaje najlepszą instrukcyę deputowanym naszego sejmu krajowego.“

Traktat ku uregulowaniu żeglugi na *Dunaju* został już ukończony i podpisany, a ratyfikacya jego nastąpi zapewne wkrótce. Do protokołu zostało wpisane (nie zaś wcielone do traktatu) zastrzeżenie, że podpis austriackiego delegata obok pełnomocnika *Króla* *Wiktora Emanuela* niezmienia w niczem stosunków między obydwoma państwami, ani też niezawiera w sobie uznania *Królestwa włoskiego* ze strony *Austrii*.

W *Pesaro* zaszły ostatnimi dniami zeszłego miesiąca liczne aresztowania. Zachowywano przytem największą tajemniczość, z czego wnosić można, że władze miały ważne powody do takiego postępowania, i publiczność, jak powiada *Perseveranza*, oczekuje też z wielką ciekawością bliższych wyjaśnień.

Książę *Napoleon*, którego pobyt w *Turyinie* był bardzo krótki, otrzymał, jak tam powszechnie mówiono, od *Cesarza Napoleona* misję polityczną do swojego teścia *Wiktora Emanuela* względem układów z *Rzymem*. Jego małżonka, księżna *Klotylda*, zabawi z siostrą swoją, *Królową portugalską*, jeszcze jakiś czas w *Turyinie*.

Urzędowa *London Gazette* przynosi datowaną z 5. października, do angielskiego generalnego konsula pułkownika *Stautona* wysłaną depezę *Lorda Russella*, w której terazniejszy prezydent gabinetu angielskiego broni swojej polityki względem *Abyssynii* w obec podnoszonych ze strony konserwatywnej zarzutów, a w końcu oświadcza stanowczo, że rząd nie myśli wcale występować na korzyść *Abyssynii* przeciw *Turcyi* i *Egiptowi*, uważając taką interwencyę za zbyt kosztowną, niebezpieczną i nieprzynoszącą żadnej korzyści.

Streszczenie broszury *Cesarza Napoleona o Algieryi*, wy-stosowanej w formie listu do marszałka *Mac Mahona*, powiada: Po tem, co zaszło, wolalbyśmy waleczność *Arabów* uczynić użyteczną, niż exploataować ich ubóstwo, postarać się o wzbogacenie kolonistów, niż ze znacznym kosztem ściągając obcych wychodźców, utrzymywać naszych żołnierzy na zdrowych stanowiskach, niż wystawiać ich na niszczący klimat puszczy. Jeżeli przeprowadzimy ten program, spodziewam się, że namiętności się uspokoją, i zaspokojenie interesów *Algieryi* nie będzie już wtedy żadnym ciężarem dla nas. Ale jako nowy żywioł potęgi będą dostarczać nam trzymani dotąd

na wodzy a teraz pojednani Arabowie najlepszych żołnierzy, a kolonia kwitnąca rozwojem swoich bogactw rolniczych zrodzi ruch handlowy, szczególnie korzystny dla stolicy. Twoje doświadczenie i światłość, panie marszałku, są dla mnie pewną rękojmią gorliwości, z jaką będziesz się starał uskutecznić wszystko, co się może przyczynić do pomyślności Algierji.

Minister Seward wskazuje już teraz *przyszłą czynność rządu amerykańskiego na zewnątrz*. W mianej niedawno mowie powiedział on, że prezydent przywiedzie do skutku załatwienie narodowych żądań między rządem i państwami zagranicznymi, nienaruszając wcale honoru i godności narodu. Wpływ Stanów Zjednoczonych na międzynarodowe postępowanie innych państw, zwłaszcza państw na stałym lądzie amerykańskim, będzie teraz odnowiony. Spodziewa on się przeto rychłego przywrócenia i utwierdzenia republikańskich instytucji, gdzie takowe istniały dotąd na lądzie amerykańskim. — Publiczność nowojorska pochwała zdania ministra, a demokratyczni kandydaci do kongresu przedstawiają potrzebę przeprowadzenia doktryny Monroego względem Meksyku; także republikanie oświadczyli się za politykę Johnsona.

Lwów, 6. listop. Nie mamy nic przeciwko temu, że dzienniki krajowe zamieszczają częstokroć wstępne artykuły nasze w całej rozciągłości, lecz oburzać nas musi i oburzy zapewne każdego uczciwego człowieka, jeżeli dziennik jaki zapelniając wygodnie szpalty swoje przedrukiem z Gazety Lwowskiej, dołącza do tego insynuacje zupełnie fałszywe, podsuwa nam myśli i kładzie w usta rzeczy, o których nam się nawet nie śniło. Tak uczyniło *Hasło* w wstępie do artykułu naszego z dnia 4. b. m., w którym staraliśmy się wykazać, iż przy niskim stanie oświaty włościan naszych, bezwzględne zastosowanie do nich ustawy wekslowej w przyszłości złe skutki mieć może, że dają się słyszeć głosy za zmianą tej ustawy w zastosowaniu jej do włościan czytać i pisać nie umiejących. Taki był sens, taka dążność artykułu naszego. Aliści *Hasło* konkomitując go własnym swym wstępem, gada w wstępie tym o tegorocznych urodzajach i nieurodzajach, o niestosownem urządzeniu szkółek wiejskich, o podkopywaniu ufności włościan do dworu przez „apostołów niemieckiej cywilizacji“ i w konkluzji pociesza się tem, iż Gazeta Lwowska konstatuje te fakta i szkodliwe ich skutki. Ależ te wszystkie tak zwane fakta, to istne pomysły *Hasła*, które Gazeta Lwowska konstatować nie mogła, bo w całym artykule swoim ani jednym słowem o nich nie wspomina. *Hasło* może się nie zgodzić z nami co do przyczyn biednego stanu większej części włościan naszych, mogło z tego powodu wystąpić przeciwko nam z ostrą jaką polemiką, ale kłaść nam w usta jako nasze premisy, własne pomysły *Hasła*, to wprawdzie wygodnie, bo na rozumowanie żadne silić się nie trzeba, ale to się nie godzi.

My zaiste prawdziwą tę pociechę mieć możemy, iż wysoki rząd zwrócił już uwagę swoją na odrębne i anormalne stosunki kredytowe w Galicyi. *Presse* bowiem wiedeńska z dnia wczorajszego zapewnia, iż Jego Exc. p. minister sprawiedliwości przedmiotem tym się zajmuje, wielka bowiem liczba skarg wekslowych przeciwko włościanom wytoczonych, z czasem wielu włościan naszych całego mienia pozbawić mogła.

Monarchia Austriacka.

Lwów, 6. listopada. (*Zgromadzenie przedwyborcze.*) Dnia wczorajszego odbyło się w sali ratuszowej posiedzenie komitetu przedwyborczego pod przewodnictwem zastępcy prezydującego pana Kaspra Boczkowskiego. Z kandydatów postawionych przez komitet zrezygnowali panowie dr. Kabath i radca Boroński na rzecz hrab. Agenora Gołuchowskiego. Następnie toczyły się obrady nad tem, czy ma być zaraz przedsięwzięta próba głosowania, czy nie, i po długiej dyskusji, w której głównie brali udział pp. dr. Höngsmann i Jan Dobrzański uchwalono większością 59 głosów przystąpić niezwłocznie do próby głosowania. Głosujących było 70, z tych oświadczyło się za panem Rodakowskim 7, a 63 głosów otrzymał hrabia Agenor Gołuchowski. Zgromadzenie było bardzo liczne.

Wiedeń, 5. listop. (*Nowiny dworu.*) *Najjaśniejszy Pan* udał się przedwczoraj wieczorem z Schönbrunnu do Meidlingu, a ztamtąd odjechał pospiesznym pociągiem do Reichenau na polowanie na bazanty. Towarzyszyli Jego Ces. Mości Wielki Książę Toskański i kilku wysokich jenerałów. Jego Mość Cesarz powróci w poniedziałek zrana z polowania do Schönbrunnu, a o godz. 9tej przed południem przybędzie do Wiednia i będzie udzielać powszechnych audiencji.

Jak się dowiaduje *Presse*, potrwa pohyt Jego Mości Cesarza i najwyższego dworu w Peszcie od stycznia do końca marca, i spodziewają się powrotu Najjaś. Pana dopiero z początkiem kwietnia. W kołach dworskich mówią wiele o świetnych festynach, które mają się odbywać w grodzie królewskim w Budzie, i do których czynią już tam wielkie przygotowania.

Jego Cesarzew. Mość Arcyksiążę Ludwik tokański zamyśla dla nauk przepędzić zimę w Pradze; ma on teraz lat 18.

(*Wiadomości bieżące.*) Hr. Blome, austriacki poseł w Mnichowie, w ostatnich czasach wymieniony jako kandydat na rozmaite wysokie posady dyplomatyczne, przybył tu znowu.

Jak się dowiaduje *Jen. kor.*, objął już nowomianowany szef kroacko-slawońskiej kancelaryi nadwornej, fml. Kusievich, wczoraj przed południem swoje urządowanie z rąk dotychczasowego kanc-

lerza nadwornego Mazuranica, i kazał przedstawiać sobie wszystkich urzędników kancelaryi nadwornej.

(*Adres dziękczynny.*) *Wiener Abendpost* donosi, że dyrekcya pierwszej morawskiej kasy oszczędności w słusznem ocenieniu dobrodziejstw, jakie spłyną na zakłady kredytowe a osobliwie na kasy oszczędności z rozporządzenia ministeryalnego z 28. z. m. o sadowych uwzględnieniach na ich korzyść, wysłała już adres dziękczynny do Jego Excelsncyi ministra stanu.

„Powiedzą na to że przecież przeważna większość na Węgrzech stoi w środku między zupełnem odosobnieniem a zbyt zbytnem skłanianiem się ku Austrii. Pytamy na to: czy tylko stoi w prawdziwym środku?“

„Przy tak wielkim wypadku jakim jest przywrócenie przyjacielskiego stosunku między wschodnią a zachodnią połową monarchii, nie idzie o to co się temu lub owemu zdaje, co w tej chwili miano za opozycję, lecz idzie o ustanowienie zasad, pozwalających dalszego rozwoju, dających się pogodzić z egzystencją państwa austriackiego.“

„Zupełne ignorowanie ludów z tamtej strony Litawy mieszkających, pojęcie całego stosunku jako paktu, który jedynie z koroną (węgierską) zawarty być ma, ograniczenie wspólnego rachunku do dwóch czynników, ludu węgierskiego i dynastji panującej, udawanie iż się wcale nie wie o bycie wspólnej monarchii — wszystkie te zdania, będące w zupełnej sprzeczności z istotnym stanem rzeczy, zniknąć muszą, jeżeli najbliższy sejm przynieść ma pożądane i błogie owoce.“

Z Beraa zaś w Morawie, pisza do *Jener. Korresp. austr.* pod dn. 2. b. m. co następuje:

„Jest to dziwną oznaką czasu nie bardzo przemawiająca za dojrzałością sądu politycznego, iż nie przestając na zmianie systemu i jego reprezentantów, żądają jeszcze zmiany urzędników.“

„Początek agitacyi tego rodzaju datować można od r. 1861, kiedy na Węgrzech z wielką dla kraju szkodą domagano się i przeprowadzono usunięcie urzędników tamże urzędujących. Chociaż skutek tej agitacyi nader był szkodliwy, to jednak przyznać potrzeba, iż starania Węgiei miały podstawę prawną, chciano się bowiem pozbyć instytucji z zagranicy niejako narzuconej, dla zastąpienia jej narodową administracją.“

„Lecz nawet pozorne owo uprawnienie nie ochroniło kraju od skutków kroku, który jednym razem przerzucił kraj ze stosunków uregulowanych na pole niepewnych eksperymentów.“

„Od tego czasu przykład powyższy znalazł naśladowców. W dzienniku *Morawskie Orlice* znajdujemy podobne usiłowanie, które przechodząc zaraz na pole osobistości, wymienia wielu urzędników krajowych i domaga się ich usunięcia, może dla tego, że się nie podobają patronom tego dziennika, chociaż przeciwko urzędnikom tym z żadnym zarzutem wystąpić nie można. Usiłowania takiego niczem usprawiedliwić nie można; jest ono niesprawiedliwe i niepraktyczne. Nie masz żadnych dawniejszych ferm administracyjnych, na któreby się powołać można, żądając takiej eliminacyi w stanie urzędników, cała agitacya opiera się tylko na osobistym widzimisię. Że zaś zmiana systemu nie pociąga za sobą zmiany w osobach urzędników, to agitatorowie ci nauczyć się mogą z dziejów konstytucjonalizmu we Francji i w Anglii. Począwszy od Ludwika XVIII. aż do Ludwika Filipa nie wpadło na myśl ani rządowi, zmieniać urzędników przy każdej zmianie gabinetowej, ani też publiczności, żeby zmiany takowej żądała. W Anglii, gdzie Torysi i Whigowie tak często się zmieniali, nie było nigdy mowy o expulsi urzędników. Ci co wykonują i wypracowują myśl kierującą, nie byli zmieniani przy zmianie zasady, jeżeli reprezentanci zasady za dobre to uznali. I słusznie, bo nie ministrowie potrzebują owej rutyny i giętkości, bez której obrześć się nie można przy stosunkach publiczności z rządem, ale potrzebują tych przymiotów urzędnicy, co w stosunkach tych między rządem a obywatelami pośrednicza. Czyż ludzie, co by chcieli wydalić zdolnych i wiernych sług państwa pomysłeli nad tem, że zdolność do manipulowania, znajomość ludzi i miejsca, i wszystko co się pod słowem rutyna rozumie, tak łatwo z rękawa wytrząść można? I rząd nie miałby mieć prawa wybierania urzędników według własnego swego uznania? Jakżeż minister jaki mógłby być konstytucyjnie odpowiedzialny? jakżeby go można zrobić odpowiedzialnym, gdyby w wyborze swych organów skrepowany był sympatjami lub antypatjami osób jakich lub dzienników jakich stronnicych?“

Jen. Kor. austr. austriacka zamieściła następujący list z Peszty z dnia 2. listopada,

„Nie można zaprzeczyć, że Węgry posiadają wielu ludzi z znakomitemi politycznemi zdolnościami, lecz zbywa tu więcej niż gdziekolwiek na pojnowaniu ogólnego stanowiska, zbywa na meżach, którzyby mieli na oku nie tylko prawo Węgiei lecz i stosunek prawa tego do faktów obecnych.“

„Popętniono błędy z obu stron, ze strony centralistów, co prawa Węgiei ignorować chcieli lub wprost zaprzeczali, złądzono ze strony węgiersko-narodowej, nie chcąc wiedzieć o innych częściach monarchii, lub zaprzeczając wewnętrzny z niemi związek.“

„Centraliści za błąd swój ponieśli karę a Węgrzy przez upadek przeszłego systemu odebrali zupełne zadość uczynienie; nie masz już w Austrii niemieckiej żadnego stronnictwa, ani żadnego przywódcy stronnictwa, co by nie chcieli spełnić wszystkie żądania Węgiei z zastrzeżeniem jedności państwa, lecz jakież są zdania Węgiei pod względem prawa publicznego?“

„Zdaniem naszym nie masz większego i cięższego błędu nad zapoznanie faktów, które zatrzeć ani usunąć się nie dadzą. pogardliwym ich omijaniem.“

„Faktem zaś historycznym jest, że przeszedł już czas unii personalnej i odrębnych systemów narodowych, że świat dąży do zbliżenia i łączenia tego co sobie jest najsprzeciwniejsze, szanując przy tem najsurowiej wszelkie świętości narodowe. Ktoby chciał zaprzeczyć charakterystyczny ten rys wieku naszego, ten mógłby zarazem zaprzeczyć takie fakta jak drogi żelazne, statki parowe i telegrafy. Każda narodowość pracuje chociaż niechętnie ku ściślejszemu z każdym dniem złączeniu się z całością jakiego państwa.“

„Kto zatem przemawia za zupełnem odosobnieniem, musiałby zaprowadzić szczerp swój poza granice europejskiej cywilizacji, na jakąś pustynię dotąd nie znaną.“

„Gdyby uczyniono po woli najzapaleńszych przywódców dawniejszego stronnictwa rezolucyjnego — co stać się nie może — czyż sądzą żeby co na tem zyskali? Zaden rząd nie jest tak silny iżby mógł naruszyć trwale i bezkarnie warunki życia własnego państwa. Coby rząd wiedeński dziś postanowił przeciwko kardynalnym warunkom państwa austriackiego — dzień jutrzejszy musiałby to zniweczyć, musiałby zetrzeć każdy ślad takiego błędu.“

Anglia.

(Wiadomości z Indyi wschodnich.) Nieszczęśliwy wypadek z zatopionym statkiem „Engle Spead“, na którym przez występne niedbalstwo około dwóchset wynajętych w Indjach robotników śmierć znalazło, zwrócił znowu uwagę publiczną na stan ubogiej ludności tego kraju, która złudnemi nieraz obietnicami spekulantów powodując się, opuszcza strony rodzinne, i ładowana na okręta nie wiele lepiej od czarnych niegdyś niewolników, płynie na obcych i dalekich pracować ziemiach, i zaprzedać się po prostu na własną zgubę. Jedna z wychodzących w Indyi gazet pod tytułem *Hindoo Patriot* pisze w tym przedmiocie:

„Sprawiedliwie nazwałby można pogrzebowym każdy transport tych dobrowolnie niestety nawerbowanych ludzi. A tymczasem w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy utonęło ich już w przejeździe prawie tysiąc: — na „Ally“ 313, na „Eagle Spead“ 262, na „Clarence“ 103, na „Golden South“ 120, na „Fusilierze“ 189, suma 987! Cóż się w tej smutnej cyfrze zawiera? Czyż żadnej nie ma być za takie katastrofy odpowiedzialności? Jaka jest corocznie liczba ogólna kulisów (tak się ci robotnicy zowią) kraj opuszczających, tego nie wiemy. Powiadają, że się wciąż zwiększa, i nie bywa temi laty mniejsza od 10.000. Z takiej więc cyfry nieszczęśliwych, sprzedających swe siły robocze, ginie część dziesiąta — bez żalu i czyjej bądź uwagi! Jesteśmy zatem, aby wyznaczona była komisya z kupców, prawników i okrętowych kapitanów złożona, któraby rozpoznawała w jaki to sposób odbywa się dotąd owa opiekana kulisów emigracya, ze szczególnym obowiązkiem zbadania nieszczęśliwych dotychczasowych przypadków i obmyślenia środków mogących im zapobiedz w przyszłości.

Rosya.

(Zwiedzenie m. Grodna przez głównego naczelnika północno-zachodniego kraju.) Czytamy w *Dzien. Warsz.*: W dniu 16. września, o godzinie 11½ z rana, główny naczelnik północno-zachodniego kraju, generał-adjutant von Kaufman, przybył do m. Grodna. W domu gubernatora przedstawiali się jego ekscelencyi urzędnicy miejscowi, duchowieństwo i szlachta. Na odezwanie się gubernatora, że panowie szlachta, jakkolwiek wykonywają teraz rozporządzenia rządu, ale zawsze stronią od wszystkiego co jest rosyjskie, naczelnik kraju wyrzekł do nich te słowa: „Nie będę wspominał panom o przeszłości, która musi być wam pamiętną. Wszyscy mniej więcej jesteście winni przed Cesarzem i przed narodem rosyjskim; imię rosyjskie było spotwarzane i poniżane w tym kraju, odwiecznie rosyjskim. Raz stracone zaufanie, nie łatwo się nabywa. Aby zagładzić swą winę, podaliście adresa do tronu. Zgadza się, że od tego zacząć wypadało, ale poprzestać na tem nie można. W dzisiejszym czasie uległość powierzchowna i przychylność w słowach jest niedostateczną; powinniście czynnie dowieść, że uznajecie swe błędy, za które wielu waszych cierpi zasłużoną karę. Powinniście stać się rosyjanami od stóp do głów, i chlubić się z tego imienia, a nie stronić od niego. Taka jest wola Najjaśniejszego Pana, tego żąda naród rosyjski i rząd, a żądanie to opiera się na podstawie podań historycznych. Nie dopuszczam w tej mierze najmniejszego wahania się. Żadna inna narodowość nie może tu być reprezentowaną, prócz rosyjskiej. Kto sądzi inaczej, dla tego nie masz miejsca w tutejszym kraju, dla tego miejsce za Bugiem.“

(O przyjmowaniu do uniwersytetów uczni szkół rabinów.) Na posiedzeniu rady uniwersytetu św. Włodzimierza, 16. sierpnia, odczytano wezwanie kuratora okręgu naukowego do rektora uniwersytetu, treści następującej: „W jednym z okręgów naukowych zaszła kwestya: czy mogą być przyjmowani bez egzaminu do uniwersytetów uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w szkole rabinów, podając się jedynie dodatkowemu egzaminowi z języka łacińskiego i francuzkiego, które nie są wykładane w szkołach rabinów. Na skutek czego, minister oświecenia publicznego pod dniem 26go zeszłego marca zawiadomił mię, że ponieważ na zasadzie art. 14, 15 i 27 ustawy szkół rabinów z r. 1844, kurs tychże w ogólności odpowiada gimnazyalnemu (klasycznemu, bez języka greckiego),

przezo szkoły rabinów powinny być zaliczone do liczby zakładów, których uczniowie, odbywszy z postępem kurs nauk, na mocy §. 86 ogólnej ustawy uniwersyteckiej, najwyżej zatwierdzonej 18. czerwca 1863 r., mają prawo być przyjmowani na studentów; przyczem w myśl tegoż paragrafu, uczniowie ci winni są ulegać egzaminowi z języków łacińskiego i francuzkiego.

Ameryka.

Rio Janeiro. (Wypadki wojenne.) Z teatru wojny nie mamy dotąd stanowczych nowin. Obwarowany w Urugwajanie oddział paragwajski pod wodzą Estigarriada odejść też zewsząd i opasany przez sprzymierzonych nie poddał się dotąd. Ze sprzymierzonych nie przystąpili jeszcze do bombardowania i szturm, przypisać to należy życzeniu Cesarza, aby obejść się można bez zniszczenia miejskiej osady do państwa jego należącej; a powtóre liczy się i na to, że zupełne odosobnienie tej przedniej części wyprawy paragwajskiej i bez tego do poddania się ją zmusi. Wypadek ten pociągnie pewnie za sobą ustąpienie głównych sił paragwajskich z Korrientes, którego część północną dotąd zajmują i cofnięcie się zupełne za Parane do własnego kraju. Gdyby wysokość wody na Urugwaju umożliwiła podstąpienie eskadry, pewnoby już w tej chwili Urugwajana była w ręku sprzymierzonych; ale jak już nieraz donosiliśmy, przed październikiem spodziewać się tego nie można. Szturm wreszcie bardzo byłby krwawy, gdyż Paragwajanie niezmierną okazują zaciętość, a przeciwnicy również są względem nich usposobieni; co spowodowało nawet Cesarza do wydania osobnego rozkazu dziennego do wojsk, gdzie im ludzkość dla pokonanego wroga zaleca.

Kronika.

(Flakrzy ukarani.) Lwowska c. k. dyrekcya policyi ukarała w październiku b. r. następujących flakrów i dorożkarzy: Za przekroczenie taxy dorożkarzy nr. 7 i 164, za nieprzystojne zachowanie się względem gości dorożkarzy nr. 13 i 76; za exces uliczny flakra nr. 45, dorożkarza nr. 36, za przekroczenie przepisów jazdy flakra nr. 24.

(Pożary.) W Zamłynie w powiecie Ustrzyckim dn. 24. z. m. spalił się dom włościański z budynkami gospodarskimi i zapasami zboża. Szkoda wynosi 311 złr. Ogień miał powstać przez nieostrożność przy suszeniu konopi.

W Sierakosicach w powiecie Niżankowskim w nocy z 25. na 26. z. m. spaliła się szopa dworska z 1950 cet. siana. Szkoda wynosi około 1600 złr. Ogień miał być podłożony.

W Wasylkowcach w powiecie Husiatyńskim w fabryce potażu wybuchł pożar w nocy z 25. na 26. z. m., lecz został niebawem stłumiony. Szkoda wynosi zaledwie 10 złr. Ogień powstał przez nieostrożność.

W Przekopanej w powiecie Przemyskim, dn. 3. listopada spalił się dom włościański i stodoła z zapasami zboża. Szkoda wynosi około 200 zł. Ogień miał być podłożony.

(Doniesienia o cholery.) W Tryeście dn. 1. i 2. b. m. zachorowało 9 osób cywilnych, umarło 4, w wojsku nikt nie zachorował, z dawniejszych chorych umarło 5.

W Ferrarze w ciągu października na cholerynę zachorowało 20 osób, na choleryę umarło 12 osób.

Z Neapolu donosi „Cerr. ital.“ w drodze telegraficznej, że z powodu cholery tamtejszy wydział medyczny w dn. 28. października oświadczył się jednogłośnie przeciw otwarciu odczytów uniwersyteckich. Liczba chorych wzrasta. Władze sanitarne podwajają czynność.

Od 30. do 31. paźdz. zachorowało tam i w S. Giovanni a Teduccio na choleryę, razem 71 osób, umarło 40 osób.

Doniesienia z południowej Rosyi o cholerye są nader niepomyślne; w Berdyczewie, mającym 58.000 ludności, zapadało codziennie na choleryę od 13. do 19. paźdz. 330 do 270 osób, umierało od 50 do 48.

(Zwłoki dziecka znalezione.) Na cmentarzu w Hołosku pod Lwowem znalezione dnia 25go b. m. zwłoki dziecka tajemnie tamże położone.

(Morderstwo zamierzone.) Michał Sobczyski woźnica z Białej w obwodzie żółkiewskim, najęty przez nieznanego, wziął go dn. 28. z. m. do Lwowa. Ale w lesie Janowskim nieznanemu dobywszy niebezpiecznie pistoletu, dał z nienacka ognia do woźnicy i zranił go w tył głowy. Na krzyk tego ostatniego zbiegli się ludzie, a sprawca zamachu umknął. Rana woźnicy nie jest niebezpieczną.

(Wielka opera paryzka) składa się z ośmiu tenorów a mianowicie z czterech pierwszych i czterech drugich tenorów, z sześciu barytonów, z ośmiu basów, z dwunastu śpiewaczek, a mianowicie z pięciu pierwszych i siedmiu drugich. Orkiestra zaś składa się z dwunastu pierwszych skrzypków, z jedenastu drugich skrzypków, z ośmiu altów, z dziesięciu wiolonczeli, ośmiu kontrabasów, trzech hoboistów, trzech klarynetów, trzech fletów, pięciu trąb, czterech fagotów, dwóch trąbek, dwóch pist-kornetów, czterech puzonów, jednej ofiklejdy, dwóch arf, jednego cymbała, wielkiego bębna, trójkąta i timpana małego bębna. Pierwszym kapelmistrzem jest p. G. Haml, drugim zaś p. Delveze. Opera posiada 23 tancerzek. Tancerzy liczy pomieniony zakład do 45, na których czele jest p. Merante. Wielka opera opatrzoną jest nareszcie w 27 kontrolorów, w 33 kobiety pełniące obowiązki lożmajstrów, oprócz tego przeznaczona jest jedna wyłącznie dla loży cesarskiej, 32 fagasów, 35 maszynistów, 50 cieślów (dla Afrykanii), 2 fabrykantów kostiumów, 3 fabrykantki kostiumów, 7 kominiarzy, 18 krawców, 24 szwaczek, i 32 mężczyzn i kobiet dla pomocy do ubierania, 19 fabrykantów, 4 intendentów i t. d. Nie pomijamy również malarza Alberta, oraz pp. Ruggieri i Dubore zajmujących się ogniami sztuczniemi i oświeceniem elektrycznem. Jednem słowem wielka opera utrzymana do 750 osób.

